

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ
Факультет соціальної та психологічної освіти
Кафедра психології**

Фесенко Анна Миколаївна

**ОСОБЛИВОСТІ САМОАКТУАЛІЗАЦІЇ ЖІНКИ В ПРОФЕСІЙНІЙ
ДІЯЛЬНОСТІ**

спеціальність 053 Психологія

РЕФЕРАТ

магістерської роботи
за освітньо-професійною програмою
«Психологія»

НАУКОВИЙ КЕРІВНИК:

*кандидат психологічних наук,
доцент Міщенко Марина
Сергіївна*

Умань – 2021

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ САМОАКТУАЛІЗАЦІЇ ЖІНКИ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. Теоретичні підходи до вивчення феномену самоактуалізації

1.2. Характеристики самоактуалізованої особистості

1.3. Сутність та особливості самоактуалізації жінки у професійній сфері

РОЗДІЛ II. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ САМОАКТУАЛІЗАЦІЇ ЖІНКИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

2.1. Методики та організація дослідження

2.2. Аналіз та інтерпретація результатів емпіричного дослідження

2.3. Програма оптимізації професійної самореалізації жінки

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. ХХ століття суттєво змінило роль жінок в суспільстві, відбулись радикальні зміни їх правового статусу. Світова громадськість, в тому числі Організація Об'єднаних Націй, Міжнародна організація праці та інші, відносять питання про положення жінки до числа глобальних проблем людства.

Ступінь демократичності та цивілізованості суспільства багато в чому визначається через ставлення суспільства до жінок та їх прав. Нерівність між чоловіком та жінкою належить до одного з самих давніх типів нерівності. Але і в наш час статус жінки несе в собі певні обмеження порівняно зі статусом чоловіків у різних сферах соціального життя, включаючи можливості трудової діяльності, власності та прибутку. Демократичне суспільство стало ідеалом для значної частини людства, але навіть тут жінки спостерігають недостатнє визнання їх інтелектуальних і професійних якостей та здібностей.

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати та експериментально дослідити самоактуалізацію жінки в професійній діяльності.

Відповідно до поставленої мети дослідження визначено такі **завдання** дослідження:

1. Проаналізувати теоретичні підходи до вивчення феномену самоактуалізації.
2. Виявити характеристики самоактуалізованої особистості та проаналізувати особливості самоактуалізації жінки у професійній сфері
3. Експериментально дослідити самоактуалізацію жінки у професійній діяльності.
4. Розробити програму оптимізації професійної самореалізації жінки.

Об'єкт дослідження – самоактуалізація жінки як психологічний феномен.

Предмет дослідження – психологічні особливості самоактуалізації жінки у професійній діяльності.

Для досягнення поставленої мети в роботі були використані такі загальнонаукові **методи дослідження**: теоретичні – аналіз, узагальнення і систематизація теоретико-методологічних основ досліджуваної проблеми, теоретичне моделювання та проектування; емпіричні – експериментальні та психодіагностичні методи дослідження самоактуалізації жінки у професійній діяльності.

Теоретичне значення роботи полягає у виявленні особливостей самоактуалізації жінки у професійній діяльності на прикладі окремих соціономічних професій.

Практичне значення роботи полягає у тому, що дослідження можуть бути корисними для практичних психологів, психологів-консультантів, психологів у закладах освіти, а також можуть бути використаними для психологічної просвіти та подальших теоретичних розробок.

Експериментальна база дослідження. Емпіричне дослідження проводилося на базі Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, Уманського об'єднаного військового комісаріату, військової частини м. Гайсин. У дослідженні взяли участь 45 жінок (жінки-керівники, жінки-педагоги, жінки-військовослужбовці). Вік обстежуваних склав 24–52 роки.

Апробація результатів дослідження. Матеріали й результати дослідження висвітлювалися на Всеукраїнській науково-практичній Інтернет-конференції «Теорія та практика психокорекції особистості» (Умань, 2021); V Międzynarodowej konferencji naukowo-praktycznej «Nowoczesna nauka: teoria i praktyka» (Poznań, 2021).

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаної літератури і додатків. Загальний обсяг представлений на 92 сторінки, основний зміст включає 79 сторінок. Робота містить таблиці та додатки. Список використаної літератури складає 68 джерел українських та зарубіжних авторів.

Висновки. Проведений у магістерській роботі теоретичний аналіз та експериментальне дослідження особливостей самоактуалізації жінки в професійній діяльності дозволили зробити нам наступні висновки:

1. У сучасній науковій термінології самоактуалізацію визначено як внутрішню активність суб'єкта, метою якої є виявлення потенційних можливостей, цінностей і смислів. Результатом такої активності є становлення людини як суб'єкта власної життєдіяльності. Як істотні ознаки феномену самоактуалізації, як комплекс особистісних властивостей розглядають осмисленість, інтенціональність, процесуальність, результативність.

Самоактуалізація особистості може включати такі сфери як: соціальні характеристики (взаємодія зі соціумом); психологічні якості (безпосередність, демократичний характер); лідерські характеристики (прагнення до влади); прагнення до творчості (креативність); професійна сфера (прагнення до влади); самосприйняття тощо

2. Самоактуалізація жінки у професійній сфері проявляється у її задоволеності обраною професією та відчуттям реалізованості в ній. Це пошук «себе у професії», власної професійної ролі, образу «Я», професійного іміджу, індивідуального стилю професійної діяльності, професійних перспектив, встановлення нових професійних цілей, прагнення до гармонійного розкриття та ствердження власного творчого потенціалу. Важливими факторами самоактуалізації жінки у соціономічній професійній діяльності виступають: потяг та інтерес до людини, розуміння складного внутрішнього світу людини, здатність позитивно впливати на особистість, почуття відповідальності та альтруїзм, висока комунікабельність, прагнення до професійного зростання, самопізнання.

Умовами успішної самоактуалізації жінки у професійній діяльності виступають:

- усвідомлення нею власного потенціалу, своїх сильних і слабких сторін, здібностей, прагнень та бажань;

- сприятливі зовнішні обставини, які б не придушували тенденцію жінки до самоактуалізації, а стимулювали її;

- гармонійне поєднання орієнтації на професійну кар'єру з орієнтацією на сім'ю;

- відкритість жінки щодо нових ідей, нового соціального досвіду, готовність ризикувати, помилятися, відмовлятися від старих звичок.

3. Універсальною життєвою цінністю представниць різних професій (педагогів, керівників, військовослужбовців) виявляється прагнення до саморозвитку, яке поєднує як традиційні фемінінні, так і маскулінінні риси характеру. Встановлений зв'язок профілю маскулінінних та фемінінних якостей у залежності від обраної професії свідчить про те, що сучасні соціокультурні стереотипи сприяють розвитку у жінок нового погляду на цінності життя і, відповідно, поширенню їх професійного поля діяльності.

За даними дослідження, у жінок-керівників та військових переважає маскулінінний стиль поведінки, а у жінок-педагогів – фемінінний стиль поведінки. Це залежить від особливостей тих чи інших професій.

4. Дієвим засобом оптимізації професійної самоактуалізації жінки може виступати програма. Проведення тренінгу, спрямованого на розвиток якостей, значущих для самоактуалізації, сприяло ускладненню когнітивної складності особистісних конструктів, пов'язаних з усвідомленням вищих цінностей-цілей.